

Bilag 2. Kravspecifikation

Kravsspecifikation

Baggrund

Vadehavets øen Mandø ligger midt i Nationalpark Vadehavet og Vadehavets UNESCO Verdensarvsområde. Øen har igennem de sidste årtier gennemgået en transformation, der udfordrer øens beboere og fremtiden. Befolkningstallet er faldet støt igennem det 20. århundrede. Turismen er vokset. I dag er der ca. 70.000 endagsturister og flere tusinde turismeovernatninger samt 29 beboere. Der er behov for indsatser, hvis øens helårssamfund skal bevares, ligesom turismen skal udvikles i en mere bæredygtig retning, der tilgodeser naturen, den lokale kultur og giver et reelt indtægtsgrundlag for beboerne på Mandø til at opretholde et helårsliv.

Mandøboerne og en række fritidsboere arbejder sammen med Esbjerg Kommune, Den Danske Naturfond, Naturstyrelsen, Nationalpark Vadehavet om en række indsatser, der skal understøtte en bæredygtig udvikling af natur, miljø, lokalsamfund, turisme og bosætning. Arbejdet er organiseret i fire arbejdsgrupper:

a) Erhverv og formidling

Bosætning, erhvervs- og turismeudvikling, ruter, stier, formidling og *Velkomststed Mandø*

b) Dark Sky

Etablere Dark Sky Park på Mandø, jf. IDA - International Dark Sky Association

c) Natur

Udvikling og forbedring af natur og landskab

d) SMART Island

Forbedring af kvaliteten af det bebyggede miljø, trafik og digital kommunikation.

Et centralt element i arbejdet med Mandø er etableringen af Velkomststed Mandø. Velkomststedet skal være et ubemandet sted, hvor besøgende kan sætte sig i tørvejr, spise madpakke, få den gode formidling om Mandø, få lyst til at se mere. Velkomststedet har også en funktion som øens møde- og samlingssted. Vigtigt er desuden, at Velkomststedet fungerer og indtænkes i en sammenhæng med øens andre aktiviteter og tiltag, så de understøttes, synliggøres og gøres levedygtige. Velkomststedet skal således ses og udfoldes i en samlet, bæredygtig sammenhæng og vil skulle rumme flere funktioner:

- Formidling af øens oplevelser og muligheder. Det er her man som besøgende starter og klædes på til at opleve Mandø's natur og kultur. Så oplevelserne bliver større, dybere og værdiskabende. Det skal forme fortællingen om Mandø med afsæt i de stedbundne fortællinger om Mandø's natur og kultur samt som led i formidlingen af Nationalpark Vadehavet og Verdensarv Vadehavet.
- Formidling af Dark Sky. Det er her man hører om og lærer hvad Dark Sky Mandø er, og hvorfor øens lys og nattehimmel er så speciel, samt hvor og hvordan man kan opleve Dark Sky. Dark Sky er ikke kun et turisttiltag, men skal understøtte en bæredygtig udvikling, eksempelvis energi- og miljøvenlighed.
- Udstilling af Mandø's fuglesamling. Fuglesamlingen skal indgå som et integreret led i formidlingen af Mandø's natur, hvor fuglene - Vadehavets juveler – viser mangfoldigheden i denne natur med enestående, universel værdi.
- Synliggørelse af og henvisning til lokale producenter, produkter, erhvervsdrivende, besøgssteder mv.
- Samlingssted for øens lokale beboere, feriehusejere og besøgende. Det er her de unge og gamle mødes og hvor der skabes det unikke møde mellem lokale beboere og turister til en fredagsøl eller

Skt Høns eller strandrensning eller de mange andre aktiviteter på øen, hvor både de lokale beboere og feriehusejere mødes, men hvor også de tilreisende for en dag eller flere dage møder og er sammen med de lokale.

Velkomststedet bliver en katalysator for en bæredygtig udvikling af Mandø og skal bidrage til at turisterne involverer sig i øen og med beboerne. Der skal i udgangspunktet ikke komme flere turister, men de skal blive længere og lægge flere penge. En betydelig andel af de nuværende turister er kun på øen i cirka 3 timer, hvor de tager ud i det omgivende Vadehav uden at bruge penge på øen. Velkomststedet og udviklingen af Mandø skulle gerne medføre, at de besøgende bl.a. køber lokale produkter, spiser og overnatter samt taler med de lokale, så mødet bliver i øjenhøjde og ikke kun 'staged authenticity'. Det bør også give de besøgende bedre oplevelser. Dernæst skal etableringen af Velkomststedet og dets formidling bidrage til at styre besøgsstrømmene, så de besøgende primært bevæger sig der, hvor de helst skal være på øen (wayfinding).

Aktiviteter

Forprojekt Velkomststed Mandø har følgende leverancer, som skal samles i en rapport:

1. **Principper for byfornyelse**, herunder det store billede og sammentænkningen på den længere bane, herunder Dark Sky, Eugen Warming, trafiksanering, guest flow i byen mv.
2. **Funktionsbeskrivelse** af Velkomststedet, herunder kravsspecifikation, forretningsprincipper og lokalisering
3. **Byggeteknisk vurdering**, herunder hvad der bygningen speciel, hvad der bør bevares og hvad der kan fornyes

I forhold til alle tre leverancer er det vigtigt, at de tænkes sammen og at der tænkes i synergier med andre aktiviteter på øen og uden for øen. Altså at det store billede tænkes ind. Hvad betyder det, at der kommer et Dark Sky og en Eugen Warming-have? Hvilke forandringer forudses på det trafikale område, f.eks. biler uden for byen og kun cyklister og gående samt evt segways/el-løbehjul på øen? Hvordan kan Vadehavscenteret aktiveres til fordel for Mandø? Hvordan kan lokale fødevarer indgå? Hvad betyder det, at der kommer lejrskoler på øen og kan børnene tænkes ind i aktiviteter mv.? Effekter af de betydelige investeringer i naturforbedringer på øen – hvad betyder det og hvordan kan det anvendes? Inddragelse af verdensarv og nationalpark som forstærkende element i brand-tænkningen. Blot for at liste eksempler på, at forprojektet på Velkomststedet ikke kun skal være en funktionel beskrivelse, men også indtænke det hele i en samlet plan.

1. Principper for byfornyelse og det store billede

Esbjerg Kommune anvender byfornyelse som et redskab til at understøtte landsbyens og øens mange potentialer, bl.a. igennem fornyelse af landsbyens fysiske udtryk og sammenhængskraft. Herunder de trafikale forhold og ønskerne om at reducere trafikbelastningen i Mandø By på en måde, der ikke fratager de lokale beboere muligheden for at leve, bo og drive erhverv på øen. Byfornyelsen er også et muligt afsæt for at tydeliggøre og formidle Mandø's historie og kultur samt livet med en stor og voldsom natur, der har formet bygninger og mennesker i århundreder.

Denne del af leverancen tager afsæt i det arbejde Esbjerg Kommune er i gang med og som udføres parallelt med dette forprojekt. På principniveau redegøres for, hvor og hvordan byfornyelse kan anvendes og understøtte den ønskede udvikling. Inspiration kan indhentes fra bl.a. Ballum og Højer, men også andre steder,

hvor især erfaringer fra andre mindre øer kan indgå. Med i arbejdsgruppen bag projektet indgår LAG Småøernes konsulent, som eventuelt kan bistå med indsamling af cases.

Leverancen skal indeholde:

- En opsummering af Esbjerg Kommunes igangværende arbejde med projektet "Borgerdrevet byfornyelse" samt fremadrettede byfornyelsestiltag.
- En beskrivelse af hvordan velkomststedet i samspil med byfornyelsen på Mandø kan indgå i den samlede udvikling af Mandø by.

2. Funktionsbeskrivelse

Med afsæt i de ideer og forslag som allerede er formuleret på møder og workshops med Mandøboerne, styregruppe og arbejdsgruppe bag projektet, skal Velkomststedets mission, mål og formål præciseres. Måske en vision tegnes op. Væsentligt er, at funktionsbeskrivelsen får klarlagt de fordele og muligheder som Velkomststedet vil skabe, og at der formuleres et velkomststed som forbliver aktivt og attraktivt mange år frem, og langt efter nyhedens interesse har lagt sig.

Det skal præciseres hvem brugerne og målgrupperne er og hvad de forventer; hvem er de, hvor mange er de, hvornår kommer de, hvad er deres forventninger, ønsker, krav og behov, samt hvad betyder det for velkomststedets udformning og funktionalitet samt formidling. Tilgængelighed for alle, dvs også folk med fysiske handicap skal indtænkes. I denne sammenhæng skal det skitseres hvordan brugerne inddrages som medproducenter på stedet – drift, vedligehold, skabelse af aktiviteter, formidling osv. Som nævnt er Mandøboernes ønsker til velkomststedet allerede formuleret og driftsforhold er drøftet mellem projektets parter, men der er behov for at få det hele beskrevet på en kort og klar måde.

Velkomststedets funktioner og faciliteter skal beskrives. Det skal ske med afsæt i beskrivelsen af brugergrupperne og materiale fra møder og workshops, som er afholdt igennem de sidste par år, og hvorfra der foreligger en række forslag og beslutninger om hvad et sådant Velkomststed skal kunne. En skitse udarbejdes, så de enkelte rum fremgår bl.a. wc, køkken, tørrerum, møderum, fugleudstilling, opbevaringsrum osv. En liste over interiør udarbejdes, herunder borde, stole, køkkeninventar og –maskiner, vaske- og tørrefaciliteter, skabe osv. Beskrivelsen skal være klar og gennemsigtig, så der kan udarbejdes overslag på økonomien – anlæg og anskaffelse. Der foreligger allerede forslag til funktionaliteter, som kan udleveres og arbejdes med i forprojektet. Igen er det vigtigt, at stedet også fungerer for store og små, unge og ældre, mobile og mindre mobile mennesker samt ikke mindst kan tåle slid og er nemt at vedligeholde.

Dernæst skal der redegøres for driften og organiseringen af stedet. Hvilke drifts- og vedligeholdelsesudgifter vil der komme, hvor store er disse udgifter mv. Dernæst skal det beskrives hvem der konkret skal stå for driften af Velkomststedet, eksempelvis rengøring og vedligehold. Men også hvem der er ansvarlig for hvad i forhold til driftsopgaverne. Der har været drøftelser af disse emner i styre- og arbejdsgruppe bag projektet, men der kræves en skriftlig fremstilling.

Vigtigt er også at få afklaret forsikringsforhold på bygning og inventar, herunder hvem der kan drages til ansvar hvis personer kommer til skade på Velkomststedet.

I takt med at tanken er, at Velkomststedet skal være det sted alle besøgende først besøger på Mandø, så er det også vigtigt, at få de forretningsmæssige perspektiver beskrevet, herunder:

- Hvordan kan Velkomststedet synliggøre lokale produkter og henvise til campingplads, B&B, Klithuset, restaurant og cafe mv.?
- Hvordan får Mandø mest ud af Dark Sky og hvordan indgår Velkomststedet i den sammenhæng?
- Hvordan engageres Vadehavscenteret i at bidrage til at øge omsætningen på Mandø fremfor kun af besøge vadefladerne?

Altså konkrete anbefalinger til hvordan øens næringsdrivende inddrages og får gavn af stedet. Samtidig skal det også beskrives, hvad det betyder for indretningen af stedet og hvordan det kan udmøntes på stedet. Også her er der allerede tanker og forslag udarbejdet af arbejdsgruppen.

Velkomststedet skal fungere som møde- og samlingssted. Mandø er nemlig, trods sin lidenhed, et ret aktivt sted med en række arrangementer, hvor de lokale beboere og feriehusejere (allerede) mødes til faste mærkedage, f.eks. Skt. Høns, Påske, Jul, strandrensning. Mandøboerne understreger, at de gerne vil have øens besøgende med til disse arrangementer, som har op til 150 deltagere. Ligesom det skal være et sted, hvor børn og unge mødes. Det skal stedet funktions- og kapacitetsmæssigt kunne håndtere og det skal derfor indgå i beskrivelsen af velkomststedet.

Velkomststedets formidling af Mandøs natur, historie og kultur skal beskrives. Ikke de konkrete tekster, men der skal foreligge et udspil til kommunikationsstruktur og oversigt over det som skal formidles på selve Velkomststedet med inddragelse af fuglesamlingen, og det som skal formidles rundt om på øen, herunder hvor formidlingen skal foregå og hvordan formidlingen bindes sammen. En del af dette arbejde er foretaget og der foreligger udkast som der skal arbejdes videre med. Afdækningen af kommunikation og formidling skal i øvrigt ske i tæt samarbejde med initiativet 'Velkommen til Nationalpark Vadehavet' – et formidlingsprojekt til 22 mio. kr. – som har afsat midler til at udvikle formidlingen på Mandø og Velkomststed Mandø samt en række andre steder i Nationalpark Vadehavet.

Beskrivelsen af Velkomststedet skal også rumme en analyse af driftsøkonomien.

Leverancen skal indeholde:

- Beskrivelse af velkomststedets mission, mål og formål
- Funktionsbeskrivelse og rumprogram
- Afklaring af stedets drift og vedligehold
- Forretningsplan for velkomststedet
- Skitse til velkomststedets formidling af øens natur og kultur
- Driftsøkonomi på Velkomststedet (bygning, inventar og evt. indhold)

3. Byggeteknisk vurdering

Her identificeres de mulige bygninger og steder, hvor velkomststedet med fordel kan lægges på Mandø. Den byggetekniske vurdering af de valgte bygninger skal munde ud i en argumenteret anbefaling til valg af lokalitet for Velkomststedet. Der er udpeget 2-3 mulige bygninger som vurderingen skal tage afsæt i.

Vurderingen skal baseres på funktionsbeskrivelsen, altså de konkrete funktionelle behov og krav som brugerne har fremsat, men med i vurderingen skal også indgå bygningernes værdier. Dvs. en beskrivelse af bygningens bevaringsværdier og en kortfattet beskrivelse af, hvad der gør bygningen speciel: hvad der bør bevares, og hvad der kan fornys uden at bygningen mister sit særkende og atmosfære og så den passer ind i det samlede bybillede og de foreliggende perspektiver for byfornyelsen.

Med i vurderingen af ejendommens anvendelighed skal også inddrages forhold omkring parkering af biler, traktorbusser, cykler, mv. foruden adgangsforhold til den valgte bygning samt den trafikale belastning i byen. Det er af betydning for valget af ejendom, at bygningens lokalitet vil fungere både infrastrukturelt og trafikalt også i et længere perspektiv, hvor nedbringelse af privatbilisme anses som en mulighed for at gøre Mandø By og Mandø som helhed mere bæredygtig.

Med afsæt i funktions- og facilitetsbeskrivelsen udarbejdes en simpel skitse for velkomststedet. Dernæst udarbejdes et budget for byggeriet inkl. rådgivere mv. Altså den samlede byggepris (se også Funktionsbeskrivelse). Med i budgettet skal indgå interiør så som skabe, borde, stole, køkken osv., foruden fugleudstilling, plancher mv. Beskrivelsen skal give et samlet overslag for et projekt, der er klar til åbning.

Leverancen skal indeholde:

- Kortfattet argumentation for mulige steder – deres fordele og ulemper
- Kortfattet beskrivelse af bygningernes værdier
- Kortfattet beskrivelse af adgangsforhold, parkering mm
- Simple skitser af bygninger og deres omgivelser
- Kortfattet beskrivelse af foreslåede byggearbejder
- Økonomisk overslag for anlægsudgifter
- Økonomisk overslag på inventar, møbler mv.

Note:

- Der skal regnes med to møder på stedet.
- Der skal regnes med analyse, skitser og beregninger på op til 3 steder.